

Nr 82.

Av herr **Rydén**, om anslag för fortsatt etikettering av livrustkammarens samlingar m. m.

Livrustkammaren är, enligt de gränser, som uppdragas i senast av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelser för dess arbetsområde, en det svenska rikets historiska minnessamling från hela den nyare tiden, belysande det offentliga uppträdandet av de ledande i staten. Vid fastställandet av dessa gränser lades fortfarande till grund de principer, som tidigare tillämpats vid de tvenne stora depositionerna av föremål till det arméhistoriska museet, »Artilleri-museum», åren 1886 och 1906, därvid allt det militära materialet avsåndrades. I Livrustkammaren behölls endast de kungaförlånade värdighetstecknen och av krigisk utrustning endast det som i äldre osäkra tider bars av varje person.

Den kärna, kring vilken samlingen i sitt nuvarande skick utvuxit genom gåvor och systematiskt samlande, är den rent kungliga samlingen, som väl huvudsakligen innehöll konungarnas rent personliga saker, men dessutom genom gåvor av de i landets historia framträdande stormännen, kommit att representera även dessa. Genom att vara utvuxen kring denna kärna blir Livrustkammaren landets äldsta historiska samling, då till densamma redan år 1627 inlämnats föremål att bevaras enbart på grund av deras historiska karaktär, nämligen de av Gustav II Adolf under fälttåget i Preussen burna dräkterna. Tidigare hade samlingen mer karaktär av en förrådskammare för konungens personliga utrustning, och samlingen bevarar från denna tid bl. a. den Gustav Vasa tillhöriga krönte hjälm som upptages redan i 1548 års inventarium. Dessa av konungarna personligen burna rustningar kallades under 1500-talet »Kongl. Maj:tz LijfRustningar», varav samlingen sedan den tiden har det namn, varunder den på grund av sitt verkligt enastående material är vida känt i världen.

Det förhållandet, att i Livrustkammaren ingår denna kungl. samling, medför även att samlingen kommit att innehålla de bästa alstren av inhemsk konst och hantverk, vars historiska betydelse betydligt ökas av rikhaltiga arkiv-uppgifter, som möjliggöra föremåleens noggranna bestämning till såväl tid, tillverkare som användning.

Livrustkammarens samlingar, som inrymma märkliga minnen från de allra flesta av Sveriges historiskt betydelsefulla personligheter under nyare tid, hava ett stort historiskt intresse och besökas flitigt av så väl in- som utländska forskare. Med det vaknade allmänna intresset för historia ha samlingarna kommit att få en allt större uppgift jämväl för personer utanför de egentliga

forskarnas krets. Särskilt vid iscensättandet av historiska skådespel för teater och film ävensom vid andra tillfällen, då det gäller att tidshistoriskt troget återgiva bilder och händelser från gången tid, äro Livrustkammarens samlingar i dräkter och föremål av största betydelse; de tagas jämväl i anspråk i alltjämt stigande omfattning.

Ett huvudvillkor för samlingarnas användbarhet för så väl den stora allmänheten som forskarna är emellertid dels deras etikettering, dels ock genomförande av en fullständig katalogisering av desamma.

Föreståndaren för Livrustkammaren har för finansåret 1925—26 begärt, dels 58,395 kronor, innefattande lönestat för samtliga nu använda medhjälpare jämte vissa tillfälliga anslag, dels ett särskilt anslag för avslutande av den påbörjade lappkatalogen.

Bland de begärda, men i årets proposition icke upptagna anslagen ingår det anslag för *etikettering av samlingarna*, som beviljades av 1920 års riksdag och sedermera utgått under åren 1921, 1922 och första halvåret 1923 med resp. 1,000, 1,000 och 500 kronor. Den ursprungligen beräknade summan var 6,000 kronor, och avsåg ett utexperimenterande av lämpligaste etiketteringssätt, sedan såväl riksdagens revisorer (under hand) som riksdagen själv uttalat önskvärdheten av samlingens etikettering.

Denna etikettering av samlingen är nu mer än någonsin önskelig, då den nuvarande depressionstiden medför, att mången drar sig även för den lindriga utgiften för en katalog, vilket förhållande märkbart avspeglar sig i antalet försålda dylika. Under femårsperioden 1919—23 har sålunda försålts resp. 5,541, 5,482, 3,404, 2,435 och 2,460 kataloger. Livrustkammarens säregna karaktär gör ju dessutom en etikettering mer behöfvlig än vid någon annan samling.

Under sådana förhållanden torde det icke kunna anses riktigt, att det påbörjade etiketteringsarbetet varaktigt avbrytes, utan anser jag mig böra föreslå, att ett anslag av 1,000 kronor ställes till förfogande för detta arbetes fortsättande under budgetåret 1925—1926.

Det första steget för tillgodogörande av ett sådant vetenskapligt material är, såsom förut antytts, *upprättandet av en efter moderna principer upplagd katalog*, d. v. s. en lappkatalog. År 1906 beviljade också riksdagen till detta ändamål 4,000 kronor. Såsom föreståndaren för Livrustkammaren i skrivelse av den 26 september 1924 påvisat, uppgjordes kostnadsberäkningen för denna under så helt olika förhållanden mot dem som sedan blivit rådande — samlingen har för övrigt under tiden högst avsevärt tillväxt — att för den ursprungliga summan väl kunnat anskaffas hela behöfvliga utrustningen av katalogblad, pärmar och kartonger men fotografier av endast 1,700 föremål. För fullbordandet av lappkatalogen över samlingen i dess nuvarande omfattning återstår fotograferandet av 7,000 föremål, samt kompletterande beskrivningar i vilket även ingår kontrollerandet av traditionella historiska uppgifter om föremålen. Till materialanskaffningar härför har föreståndaren begärt 18,500 kronor. För utförandet av det vetenskapliga arbetet har i samma skri-

velse ej upptagits någon kostnad, emedan den avsågs kunna utföras av samlingens tjänstemannastab, sedan den erhållit den storlek, som begärts i den särskilda skrivelsen rörande lönestaten.

Detta arbete kan givetvis icke utföras av annan personal än den som äger en viss förtrogenhet med samlingarna. För den personal, som nu arbetar vid Livrustkammaren finnes utom för föreståndaren avlöning endast för en amanuens, medan de övriga tvenne amanuenserna underhållits i någon mån med vikariatsarvodet, tillfälliga smärre anslag, men huvudsakligen med på privat väg anskaffade medel. Möjligheterna att anskaffa enskilda medel ha, enligt vad föreståndaren meddelat, år efter år blivit allt mindre, och möjligheten att nu längre på så osäkra villkor kvarhålla den vid samlingen upptränade arbetskraften anses av honom icke längre kunna påräknas. Såsom exempel på dessa osäkra förhållanden kan nämnas, att för innevarande finansår det ännu icke varit möjligt anskaffa de behövliga enskilda medlen till avlöning av den ena amanuensen för tiden efter nästkommande 15 mars. Och med den personal, för vilken avlöning utgår av statsanslag, har det visat sig omöjligt medhinna annat arbete än den dagliga expeditionen och samlingarnas nötdorftiga vård. Den dagliga expeditionen har för övrigt år från år krävt ökad tid genom de alltmer tilltagande förfrågningarna från samlare, konstnärer, konsthantverkare, teater- och biograffolk m. fl.

Intill dess möjlighet finnes att framlägga förslag till ökad ordinarie personal och lönerreglering vid Livrustkammaren, skulle de för katalogarbetet kvalificerade tjänstemännen kunna bibehållas, därest nu ett anslag för fortsättning av lappkatalogiseringen kunde erhållas för nästa finansår, vilket anslag under dessa nya förhållanden behövde omfatta dels de redan för ändamålet begärda 3,700 kronor, dels ock därutöver 6,000 kronor, som behöves för avlöning åt för det vetenskapliga arbetets utförande erforderlig personal, eller sammanlagt en summa av 9,700 kronor.

Jag tillåter mig därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1925—1926 — utöver av Kungl. Maj:t äskat belopp — anvisa,

dels ett reservationsanslag av 1,000 kronor för fortsatt etikettering av livrustkammarens samlingar,

dels ock ett extra anslag av 9,700 kronor för fortsatt arbete med upprättande av en lappkatalog över nämnda samlingar.

Stockholm den 21 januari 1925.

Värner Rydén.

